



mondomijn



leerlijnen  
Nederlands

# Voorwoord

Mondomijn is een innovatieve, integrale samenwerking tussen Qliq primair onderwijs en Korein Kinderplein. Samen bieden we een eigentijdse vorm van onderwijs en kinderopvang. Ons uitgangspunt? De kinderen en hun behoeftes.

## Hoe we dat doen?

Door ons onderwijs anders te organiseren. Het is onze ambitie om maatwerk te leveren voor ieder kind, zodat hij of zij zich optimaal kan ontwikkelen. De doelstellingen van de leer- en de ontwikkelingslijnen vormen de basis van ons onderwijs. Voor ieder kind maken we een individuele vertaling van deze doelstellingen zodat ze aansluit bij zijn of haar leerstijl, leertempo en talenten.

## In dit boekje...

vindt u de leer-en ontwikkelingslijnen die de basis vormen om de individuele doelstellingen per kind vast te stellen. Elke leerlijn – Nederlands, Engels, Rekenen en Wiskunde, Oriëntatie op de wereld en jezelf, Kunstzinnige oriëntatie en Bewegingsonderwijs - is per leerjaar en per domein weergegeven. De domein-indeling is als volgt:

Domijn 1	0 tot 3 jaar
Domijn 2	3 tot 6 jaar
Domijn 3	6 tot 9 jaar
Domijn 4	9 tot 12 jaar

Wij wensen u veel plezier en inzicht in het gebruik van de leerlijnen!  
Team Mondomijn

Joke Tillemans  
Ontwikkelleider- directeur Mondomijn

## Bedankt!

Graag bedanken we iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan dit document:

Kinderen en team Mondomijn  
Qliq Primair Onderwijs  
Korein Shared Services  
Tule leerlijnen

# Onze visie in vogelvlucht

- Leren vanuit de ontwikkelingslijnen, didactische leerlijnen en kerndoelen.
- Samen stellen wij hoge doelen.
- Leren vanuit het grote geheel naar het kleine deel. Van concreet naar abstract.
- Eerst inzichten, dan vaardigheden, vervolgens feitenkennis.
- Keuzevrijheid in leerstof, leertijd, leerstijl en leertempo.
- Veel ruimte om te bewegen; binnen en buiten.
- Keuze van werkplek: een (stille) alleen werkplek of een samen werkplek waar overlegd kan worden.
- Verschillende 'domijnen' voor bewegen, creatieve vakken en kernconcepten.
- Twee keer per dag een gezamenlijk evaluatiemoment met de mentorgroep.
- Een eigen 'kindontwikkelplan' met een persoonlijke weekplanning.
- Structuur door voorspelbaarheid (de rondgang en planbord) en routines (iedere dag dezelfde indeling).
- Veiligheid door duidelijke grondwaarden: hoe gaan wij met elkaar om?
- Begeleiding door meerdere medewerkers, met ieder een eigen expertise.
- Voorbereid op de maatschappij van de toekomst met veel aandacht voor talentontwikkeling, ICT en Engels vanaf groep 1.
- Samenwerking met ouders waarbij het kind centraal staat.

# Inhoudsopgave

## Mondeling onderwijs

Kerdoel 1	6
Kerdoel 2	12
Kerdoel 3	18

## Schriftelijk onderwijs

Kerdoel 4	22
Kerdoel 5	28
Kerdoel 6	34
Kerdoel 7	38
Kerdoel 8	42
Kerdoel 9	46

## Taalbeschouwing, waaronder strategieën

Kerdoel 10	50
Kerdoel 11	54
Kerdoel 12	58

# Nederlands

## mondeling onderwijs

## Kerdoel 1

De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.

# Nederlands

## mondeling onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 1 en 2	Groep 3 en 4
<b>GEBRUIK - taalaanbod</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>taalaanbod is afkomstig van de leraren, van klasgenoten, van mensen buiten de school en van audiovisuele informatiebronnen zoals CD, CD-Rom, (school) radio en -tv en internet</li> </ul>	als groep 1/2	als groep 3/4	als groep 5/6		
<b>GEBRUIK - monologen</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>eenvoudige, korte monologen, (interactief) voorgelezen teksten</li> <li>dialogen</li> <li>gesprekken in kleine groep en grote groep (met leerkracht)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>korte monologen, (interactief) voorgelezen teksten</li> <li>dialogen</li> <li>gesprekken in kleine groep zonder leraar</li> <li>(leer)gesprekken in kleine en grote groep met leraarkracht</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>langere monologen, (interactief) voorgelezen teksten</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>complexere monologen waarbij lengte er niet toe doet, interactief voorgelezen teksten</li> </ul>		
<b>GEBRUIK - teksten</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>verhalende en informatieve teksten</li> <li>korte instructieve teksten komen ook voor, in de vorm van (gedrags)aanwijzingen bijvoorbeeld</li> </ul>	als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>de instructieve teksten zijn vooral (gedrags)aanwijzingen en instructies (bijv. bij het leren lezen en rekenen)</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>vooral informatieve, verhalende en instructieve teksten</li> <li>ook betogende teksten</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>luisteren naar verhalende en instructieve teksten komt ook voor</li> </ul>		
<b>GEBRUIK - luisteren</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>luisterdoelen hebben betrekking op zich ontspannen/amuseren, op het verwerven van informatie of op erachter komen hoe iets te doen of te maken (geïnstrueerd worden)</li> </ul>	als groep 1/2	als groep 3/4+ <ul style="list-style-type: none"> <li>zich op de hoogte stellen van mening(en) / zich een mening vormen en op overtuigd of overgehaald worden</li> </ul>	als groep 5/6		

# Nederlands

## mondeling onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 1 en 2	Groep 3 en 4
<b>GEBRUIK - taaluitingen</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>de taaluitingen in de luisterteksten doen een beroep op het begrijpen van zowel eenvoudige als complexe cognitieve taalfuncties; ze zijn contextafhankelijk: hier en nu.</li> </ul>	als groep 1/2 <ul style="list-style-type: none"> <li>ze zijn redelijk contextafhankelijk: hier en nu, nabije omgeving en nabije toekomst/verleden</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>ze zijn niet altijd contextafhankelijk: ze kunnen ook betrekking hebben op omgeving, verleden en toekomst die minder nabij is</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>ze zijn niet contextafhankelijk: ze kunnen ook betrekking hebben op omgeving, verleden en toekomst die ver is</li> </ul>		
<b>GEBRUIK - informatie verwerken en presenteren</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>informatie verwerken en presenteren gebeurt:               <ul style="list-style-type: none"> <li>° mondeling: bv verslag uitbrengen, demonstratie met mondelinge toelichting, dramatiseren, toelichting bij een filmpje/ dia's/foto's, vertelkast</li> <li>° schriftelijk: bijvoorbeeld tekening, stripverhaal, informatieposter, boekje</li> </ul> </li> </ul>	als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>schriftelijk: bijvoorbeeld een informatieposter, verslag of boekje van de belangrijkste informatie</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>schriftelijk: bijvoorbeeld een werkstuk of muurkrant maken van de belangrijkste informatie</li> </ul>	als groep 5/6 +		

# Nederlands

## mondeling onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 1 en 2	Groep 3 en 4
<b>VORM</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>alle teksten hebben/krijgen veel visuele en auditieve ondersteuning (d.m.v. platen, voorwerpen, gebaren, mimiek, stemgebruik, intonatie)</li> </ul>	als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>geldt voor de meeste teksten zinslengte doet er niet toe; samengestelde zinnen komen vaak voor</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>bij abstracte onderwerpen visuele ondersteuning</li> </ul>	als groep 5/6	<ul style="list-style-type: none"> <li>de langere teksten hebben een eenvoudige structuur; ze zijn voornamelijk chronologisch opgebouwd en bevatten herhalingen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>de langere teksten hebben zowel eenvoudige als complexe structuren, bijvoorbeeld chronologische en vraag-antwoordstructuren</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>zinnen zijn kort en eenvoudig</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zinnen zijn niet te lang, eenvoudig, meestal enkelvoudig</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>de teksten hebben zowel eenvoudige als complexe structuren, bijvoorbeeld chronologische en vraag-antwoordstructuren, vergelijkings-, tegenstellings- en voorbeeldstructuren en oorzaak-gevolg- en middel-doelrelaties</li> </ul>	als groep 5/6 <ul style="list-style-type: none"> <li>ook redengevende, voorwaardelijke en concessieve tekststructuren en probleem-oplossingsrelaties</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zinnen zijn langer; samengestelde zinnen komen ook voor</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zinslengte doet er niet toe; samengestelde zinnen komen vaak voor</li> </ul>
<b>INHOUD</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen van de teksten zijn dichtbij, ze gaan over het hier en nu, zijn contextgebonden en concreet, vooral rond concrete voorwerpen of handelingen; de afstand tussen onderwerp en luisteraar is klein</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen van de teksten zijn dichtbij, ze gaan over het hier en nu of over nabije omgeving, nabije toekomst/verleden; de verschijnselen en concepten worden al wat complexer en abstracter; de afstand tussen onderwerp en luisteraar wordt groter</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen worden minder contextgebonden; ze hebben ook betrekking op verleden en toekomst en op omgeving die minder nabij is; er komen steeds meer complexe en abstracte onderwerpen voor (bijv. bij de zaakvakken of tijdens reflectiemomenten); de afstand tussen onderwerp en luisteraar wordt groter</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen zijn lang niet altijd contextgebonden; het gaat vaak om abstracte onderwerpen; de afstand tussen luisteraar en onderwerp breidt zich verder uit</li> </ul>		

# Nederlands

## mondeling onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 1 en 2	Groep 3 en 4
<b>AANPAK</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>onder aansturing van de leraar luisterstrategieën inzetten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>met hulp van de leraar luisterstrategieën inzetten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>luisterstrategieën inzetten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>luisterstrategieën inzetten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>de langere teksten hebben een eenvoudige structuur; ze zijn voornamelijk chronologisch opgebouwd en bevatten herhalingen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>de langere teksten hebben zowel eenvoudige als complexe structuren, bijvoorbeeld chronologische en vraag-antwoordstructuren</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>onder aansturing van de leraar luisterstrategieën inzetten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>voorspellen is vooral op macro- en mesoniveau. Op macroniveau gaat het om voorspellingen over de tekstsoort en het onderwerp. Op mesoniveau gaat het om het benutten van inzicht in tekststructuren bij het voorspellen, met name de chronologische volgorde. Voorspellingen op microniveau zijn ook mogelijk in geval van bijvoorbeeld zinnen, uitspraken die steeds terugkeren in een verhaal</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>voorspellen is vooral op macro- en microniveau. Op mesoniveau gaat het vooral om het benutten van relaties in een tekst bij het voorspellen die vrij expliciet gemaakt worden (vraag-antwoord, tegenstelling, middel-doel, oorzaak-gevolg). Voorspellingen op microniveau zijn ook mogelijk, bijvoorbeeld wanneer kinderen onduidelijk uitgesproken woorden, woord- of zinsdelen zelf aanvullen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>voorspellen is vooral op meso- en microniveau. Bij voorspellen op mesoniveau gaat het om het benutten van inzicht in relaties in een tekst (redengevende, concessieve en voorwaardelijke structuren, probleem-oplossing) die al dan niet expliciet gemaakt worden. Voorspellingen op microniveau zijn ook mogelijk, bijvoorbeeld wanneer kinderen onduidelijk uitgesproken woorden, woord- of zinsdelen zelf aanvullen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zinnen zijn langer; samengestelde zinnen komen ook voor</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zinslengte doet er niet toe; samengestelde zinnen komen vaak voor</li> </ul>

# Nederlands

## mondeling onderwijs

## Kerdoel 2

De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.

# Nederlands

## mondeling onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8
<b>GEBRUIK</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>spreekdoelen hebben vooral betrekking op ontspanning /amuseren en ook op informeren en instrueren, in informele situaties</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>spreekdoelen hebben vooral betrekking op ontspanning /amuseren, informeren en instrueren, vooral in informele situaties en soms in vertrouwde formelere situaties</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>spreekdoelen hebben vooral betrekking op informeren en instrueren en ook nog wel op ontspanning / amuseren; spreekdoelen kunnen ook betrekking hebben op overtuigen en overhalen; in informele en formele situaties</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>spreekdoelen hebben vooral betrekking op informeren, instrueren, overtuigen en overhalen, in informele en formelere situaties</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>spreekdoelen hebben vooral betrekking op informeren en instrueren en ook nog wel op ontspanning / amuseren; spreekdoelen kunnen ook betrekking hebben op overtuigen en overhalen; in informele en formele situaties</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>spreekdoelen hebben vooral betrekking op informeren, instrueren, overtuigen en overhalen, in informele en formelere situaties</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>bij het spreken worden zowel eenvoudige als complexe cognitieve taal-functies gebruikt; ze zijn contextafhankelijk: hier en nu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>bij het spreken worden zowel eenvoudige als complexe cognitieve taal-functies gebruikt; ze zijn redelijk contextafhankelijk: hier en nu, nabije omgeving en nabije toekomst/verleden</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>bij het spreken worden zowel eenvoudige als complexe cognitieve taal-functies gebruikt; ze zijn niet altijd contextafhankelijk: ze kunnen ook betrekking hebben op omgeving, verleden en toekomst die minder nabij is</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>bij het spreken worden zowel eenvoudige als complexe cognitieve taal-functies gebruikt; ze zijn niet contextafhankelijk: ze kunnen ook betrekking hebben op omgeving, verleden en toekomst die ver is</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>bij het spreken worden zowel eenvoudige als complexe cognitieve taal-functies gebruikt; ze zijn niet contextafhankelijk: ze kunnen ook betrekking hebben op omgeving, verleden en toekomst die ver is</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>bij het spreken worden zowel eenvoudige als complexe cognitieve taal-functies gebruikt; ze zijn niet contextafhankelijk: ze kunnen ook betrekking hebben op omgeving, verleden en toekomst die ver is</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>gespreksregels hebben vooral betrekking op niet voor de beurt spreken</li> </ul>	als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>bij het onderwerp blijven</li> <li>niet door elkaar praten</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>ingaan op bijdragen van anderen</li> <li>aandacht vasthouden</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>beurtverdeling</li> <li>voortgang bewaken</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>beurtverdeling</li> <li>voortgang bewaken</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>beurtverdeling</li> <li>voortgang bewaken</li> </ul>

# Nederlands

## mondeling onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8
<b>VORM</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>monologen: vooral het vertellen van een persoonlijk verhaal</li> <li>gesprekken:               <ul style="list-style-type: none"> <li>dialogen: korte dialoogjes tussen twee kinderen en tussen kind en leerkracht, gesimuleerde telefoongesprekken</li> <li>polylogen: in kleine groep met of zonder leerkracht erbij en in grote groep</li> </ul> </li> </ul>	als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>gesprekken: deelnemen aan klassikale leergesprekken, gesprekken met onbekenden en niet-gesimuleerde telefoongesprekken</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>langere monologen: persoonlijke verhalen, presentaties</li> <li>gesprekken: discussies, gesprekken met openbare instanties</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>een groepsgesprek en discussie leiden</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>langere monologen: persoonlijke verhalen, presentaties</li> <li>gesprekken: discussies, gesprekken met openbare instanties</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>een groepsgesprek en discussie leiden</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>vooral expressief: korte, verhalende teksten; korte instructieve teksten komen voor (aan elkaar uitleggen van spelletjes bijvoorbeeld); korte informatieve teksten komen ook voor (onder andere in de vorm van uitwisselingsgesprekken)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>verhalend (persoonlijke verhalen bijvoorbeeld), informatief en instructief</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>vooral informatief (presentaties, mondelinge verslagen en vragen om informatie bijvoorbeeld) en instructief; verhalend en betogend komt ook voor</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>vooral informatief, instructief en betogend (bijvoorbeeld een boekpresentatie waarbij een onderbouwde waardering gegeven wordt, of bij discussies)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>vooral informatief (presentaties, mondelinge verslagen en vragen om informatie bijvoorbeeld) en instructief; verhalend en betogend komt ook voor</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>vooral informatief, instructief en betogend (bijvoorbeeld een boekpresentatie waarbij een onderbouwde waardering gegeven wordt, of bij discussies)</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>zinnen zijn kort, meestal enkelvoudig, grammaticaal eenvoudig, kunnen vormen en structuur'fouten' bevatten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zinnen worden langer, naast enkelvoudige ook samengestelde zinnen, qua structuur complexer, kunnen vorm- en structuurfouten bevatten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zinnen kunnen lang zijn, naast enkelvoudige ook samengestelde zinnen, qua structuur complexer</li> </ul>	als groep 5/6	<ul style="list-style-type: none"> <li>zinnen kunnen lang zijn, naast enkelvoudige ook samengestelde zinnen, qua structuur complexer</li> </ul>	als groep 5/6
<ul style="list-style-type: none"> <li>spreektechniek heeft vooral betrekking op verstaanbare uitspraak</li> </ul>	als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>intonatie</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>dictie en articulatie</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>klankkleur</li> <li>relatie spreektechniek en situatie</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>dictie en articulatie</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>klankkleur</li> <li>relatie spreektechniek en situatie</li> </ul>



# Nederlands

## mondeling onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4			
Groep 1 en 2		Groep 3 en 4		Groep 5 en 6		Groep 7 en 8	
<b>INHOUD</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen van de teksten zijn dichtbij, ze gaan over het hier en nu, zijn contextgebonden en concreet, vooral rond concrete voorwerpen of handelingen; de afstand tussen onderwerp en spreker is klein</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen van de teksten zijn dichtbij, ze gaan over het hier en nu of over nabije omgeving, nabije toekomst/verleden; de verschijnselen en concepten worden al wat complexer en abstracter; de afstand tussen onderwerp en spreker wordt groter</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen worden minder contextgebonden; ze hebben ook betrekking op verleden en toekomst en op omgeving die minder nabij is; er komen steeds meer complexe en abstracte onderwerpen voor (bijv. bij de zaakvakken of tijdens reflectiemomenten); de afstand tussen onderwerp en spreker wordt groter</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen zijn lang niet altijd contextgebonden; het gaat vaak om abstracte onderwerpen; de afstand tussen spreker en onderwerp breidt zich verder uit</li> </ul>	
<b>AANPAK</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>het inzetten van spreekstrategieën wordt geïnitieerd en sterk begeleid door de leraar. Accent ligt op verzamelen van informatie, bepalen van de inhoud en globaal structuur aanbrengen in de tekst</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>het inzetten van spreekstrategieën wordt begeleid door de leerkracht. Accent ligt op oriënteren op inhoud en doel, plannen (informatie verzamelen, selecteren en ordenen), reflecteren (vooral op inhoud en functie)</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>het inzetten van spreekstrategieën wordt aangemoedigd door de leerkracht en waar nodig door hem begeleid. Accent ligt op het oriënteren op inhoud, doel en publiek, plannen (informatie verzamelen, selecteren en ordenen), reflecteren (vooral op doel, functie en inhoud)</li> </ul>		als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>accent ligt op oriënteren op inhoud, doel en publiek, plannen en reflecteren (op doel, inhoud, functie en vorm)</li> </ul>	

# Nederlands

mondeling onderwijs

## Kerdoel 3

De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.

# Nederlands

## mondeling onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4			
Groep 1 en 2		Groep 3 en 4		Groep 5 en 6		Groep 7 en 8	
<b>INHOUD</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>• verschillende gespreksituaties met een gevarieerd aanbod aan onderwerpen die uitnodigen om op te reageren, dagen kinderen uit te zeggen wat ze ergens van vinden; ze proberen ook aan te geven waarom ze dat vinden</li> </ul>		als groep 1/2 +		als groep 3/4 +		als groep 5/6 +	
		kritisch luisteren naar informatie					
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• bepalen welke informatie wel /niet belangrijk is, in relatie tot eigen kennis</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• naar andermans commentaar vragen</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• kritische houding ten aanzien van informatie in mondelinge teksten</li> </ul>	
		informatie beoordelen en een reactie geven					
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• proberen aan te geven waarom die informatie belangrijk is (koppelen aan doel)</li> <li>• deze opvatting verduidelijken of illustreren</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• argumenten ter ondersteuning van de eigen mening geven</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• informatie op waarde schatten, ondermeer in relatie tot de bron</li> </ul>	
		kritisch luisteren naar meningen en opvattingen					
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• meningen herkennen (vooral meningen die expliciet zo worden aangeduid, bijvoorbeeld met behulp van signaalwoorden als 'ik vind')</li> <li>• open staan voor de mening en argumentatie van anderen</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• naar andermans commentaar vragen</li> <li>• onderscheid tussen feiten en meningen herkennen</li> <li>• meningen herkennen die impliciet in een mondelinge tekst voorkomen (dus niet met behulp van duidelijke signaalwoorden)</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• andermans standpunt in eigen woorden samenvatten</li> <li>• tegenover elkaar staande gezichtspunten in eigen woorden formuleren</li> <li>• als discussieleider optreden</li> <li>• groepsleden vragen om</li> <li>• verduidelijking van een standpunt</li> <li>• veel voorkomende trucs in reclame herkennen</li> </ul>	
		meningen beoordelen en een reactie geven					
<ul style="list-style-type: none"> <li>• mening(en) van de spreker(s) vergelijken met eigen mening</li> <li>• proberen te vertellen of je het wel of niet eens bent met gehoorde mening(en)</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• meningen globaal becommentariëren vanuit de eigen mening</li> <li>• argumenten ter ondersteuning van de eigen mening geven</li> <li>• onderscheid tussen feiten en meningen zelf aanbrengen</li> <li>• standpunt vasthouden</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• tot een afweging van argumenten in een discussie komen</li> </ul>			

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

### Kerdoel 4

De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder schema's, tabellen en digitale bronnen.

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8
<b>GEBRUIK - aanbod van teksten</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>• informatieve prentenboeken</li> <li>• informatief beeldmateriaal zoals (bouw) tekeningen, schema's, foto's, video's, CD-roms</li> <li>• instructieve teksten met illustraties / foto's, bijv. in de vorm van (kinder)kookboeken, knutselboeken</li> <li>• pictogrammen, opschriften, labels</li> <li>• naslagwerken, waaronder in ieder geval een telefoonboek (voor gebruik in de huishoek)</li> <li>• informatieve en instructieve teksten in tijdschriften, folders, kranten, schoolkrant; brieven, zelfgemaakte boeken en teksten van kinderen</li> </ul>	als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• informatieve boekjes, korte informatieve teksten in tijdschriften, kranten</li> <li>• informatieve en instructieve teksten uit de lees- en taalmethode (en uit methode voor de zaakvakken)</li> <li>• 'moeilijkere' informatieve boeken en naslagwerken met duidelijke illustraties, foto's</li> <li>• beeldmateriaal en achtergrondinformatie op CD-roms, DVD of internet</li> <li>• instructieve teksten, bijvoorbeeld recepten, gebruiksaanwijzingen, uitleg bij opdrachten</li> <li>• naslagwerken, waaronder in ieder geval een woordenboek, telefoonboek, kinderatlas</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• informatieve en instructieve (en betogende) teksten in boeken, tijdschriften, folders en op internet</li> <li>• informatieve en instructieve teksten uit de lees- en taalmethode, uit methodes voor de zaakvakken, uit de rekenmethode</li> <li>• naslagwerken, waaronder in ieder geval een woordenboek, encyclopedie, telefoonboek, internet</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• informatieve, instructieve en betogende teksten in boeken, tijdschriften, folders en op internet</li> <li>• naslagwerken, waaronder in ieder geval woordenboeken, encyclopedieën, reisgidsen, atlassen, internet</li> </ul>		

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8
<b>GEBRUIK - Leesdoelen</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>• leesdoelen hebben betrekking op informatie verwerven en geïnstrueerd worden (voor de leesdoelen ontspanning/amuseren die in deze groepen een centraler rol spelen zie kerndoel 9)</li> <li>• functies van geschreven taal ervaren:               <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ geschreven teksten zoals briefjes, brieven, boeken en tijdschriften hebben een communicatief doel</li> <li>◦ symbolen zoals logo's en pictogrammen verwijzen naar taalhandelingen</li> <li>◦ geschreven taal heeft een permanent karakter</li> <li>◦ tekenen en tekens produceren bieden mogelijkheden tot communicatie</li> <li>◦ onderscheid tussen 'lezen' en 'schrijven'</li> </ul> </li> </ul>	als groep 1/2	als groep 3/4+ <ul style="list-style-type: none"> <li>• leesdoelen hebben betrekking op informatie verwerven en geïnstrueerd worden (voor de leesdoelen ontspanning/amuseren die in deze groepen ook een rol spelen zie kerndoel 9; voor de leesdoelen zich op de hoogte stellen van meningen/zich een mening vormen en overtuigd worden, die in deze groepen vaker voor gaan komen, zie kerndoelen 6 en 7)</li> </ul>	als groep 5/6		

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8
<b>V O R M</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>de teksten bevatten veel visuele ondersteuning, ze hebben een heldere structuur</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>de teksten bevatten visuele ondersteuning, ze hebben een eenvoudige structuur (bijvoorbeeld een chronologische opbouw en/of bevatten vraagantwoordopvolgingen)</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>vergelijkings-, tegenstellings- en/of voorbeeldstructuren en/of middel-doel- en oorzaak-gevolgrelaties</li> <li>de teksten worden langer</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>redengevende, voorwaardelijke (als ... dan) structuren en/of probleem-oplossingsrelaties</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zinnen zijn kort en eenvoudig</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zinnen zijn niet te lang, eenvoudig (grammaticaal niet complex), meestal enkelvoudig</li> </ul>
<b>I N H O U D</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen van de teksten zijn dichtbij, ze gaan over het hier en nu, zijn contextgebonden en meestal concreet</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen van de teksten zijn dichtbij, ze gaan over het hier en nu of over nabije omgeving, nabije toekomst/verleden; de onderwerpen zijn concreet, maar soms ook abstract</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen van de teksten worden minder contextgebonden; ze hebben ook betrekking op verleden en toekomst en op de omgeving die minder nabij is; er komen regelmatig abstracte onderwerpen voor</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen van de teksten zijn niet altijd contextgebonden; het gaat vaak om abstracte onderwerpen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zinnen zijn langer; samengestelde en grammaticaal complexere zinnen komen ook voor</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>langere, samengestelde en grammaticaal complexere zinnen komen regelmatig voor</li> </ul>

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8
<b>A A N P A K</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>op initiatief en onder aansturing van de leraar leesstrategieën inzetten</li> <li>boekoriëntatie (samenhang illustraties en tekst, leesrichting, opbouw van het boek)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>onder begeleiding van de leraar inzetten van leesstrategieën</li> <li>onder begeleiding van de leraar kennis maken met mogelijkheden voor informatieverwerving: alfabetische volgorde, functie en opzet van verschillende informatiebronnen zoals woordenboeken (op CD-rom of in boekvorm), encyclopedieën (op CD-rom of in boekvorm), telefoonboeken (op internet of in boekvorm), jeugdtijdschriften, schoolkranten en internet, opzet en inrichting documentatiecentrum of schoolbibliotheek</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>inzetten van leesstrategieën wordt aangemoedigd door de leraar en waar nodig door haar begeleid</li> <li>onder begeleiding van de leraar inzetten van technieken en strategieën voor informatieverwerving</li> <li>bij informatieverwerving aandacht voor: op een efficiënte wijze een boek of ander materiaal zoeken in een documentatiecentrum of schoolbibliotheek met behulp van een trefwoordenlijst of computer, de gewenste informatie opzoeken in verschillende informatiebronnen met behulp van inhoudsopgave en/of (alfabetisch geordende) index</li> <li>(voor het ordenen en schematiseren van informatie: zie kerndoel 6)</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>inzetten van technieken en strategieën voor informatieverwerving, waar nodig onder begeleiding van de leraar</li> <li>bij informatieverwerving ook aandacht voor: betekenis en functie van verschillende informatiebronnen zoals grote woordenboeken, encyclopedieën, week- en dagbladen, tijdschriften, reisgidsen, atlanten en internet</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>spellen is vooral op macro- en mesoniveau</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>bij het opbouwen van verwachtingen gaat het vooral om verwachtingen op macro- en mesoniveau. Bij verwachtingen op mesoniveau gaat het vooral om het benutten van inzicht in de chronologische volgorde in een tekst. Verwachtingen op macroniveau hebben vooral betrekking op het thema en de tekstsoort</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>bij het opbouwen van verwachtingen gaat het om verwachtingen op macro-niveau en vooral om verwachtingen op mesoniveau. Bij verwachtingen op mesoniveau gaat het vooral om het benutten van inzicht in relaties in een tekst (tegenstelling, vraag-antwoord, middel-doel, oorzaak-gevolg) die vrij expliciet gemaakt worden. Verwachtingen op microniveau zijn ook mogelijk, in geval van frequent gebruikte of bekende en volgens herkenbare patronen opgebouwde woorden, woordgroepen, zinnen, uitspraken</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>bij het opbouwen van verwachtingen gaat het om verwachtingen op macro-niveau en vooral om verwachtingen op mesoniveau. Bij verwachtingen op mesoniveau gaat het vooral om het benutten van inzicht in relaties in een tekst (zie 5/6 + redengevende en voorwaardelijke structuren, probleem-oplossing) die al dan niet expliciet gemaakt worden. Verwachtingen op microniveau zijn ook mogelijk, in geval van frequent gebruikte of bekende en volgens herkenbare patronen opgebouwde woorden, woordgroepen, zinnen, uitspraken</li> </ul>				

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

## Kerdoel 5

De leerlingen leren naar inhoud en vorm teksten te schrijven met verschillende functies, zoals: informeren, instrueren, overtuigen of plezier verschaffen.

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 1 en 2	Groep 3 en 4
<b>GEBRUIK - soorten teksten</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>• verhalende teksten, vooral expressief (bijv. bij tekeningen, briefjes en kaarten voor anderen, verhalen/boekjes) (zie kerndoel 9)</li> <li>• af en toe informatieve teksten (bijvoorbeeld berichtjes met eigen nieuws voor op het nieuwsprkbord)</li> <li>• af en toe instructieve teksten (bijv. recepten)</li> <li>• en verder: teksten die functioneel zijn voor eigen (spel)activiteiten: lijstjes (bijv. een boodschappenlijstje voor de winkelhoek of een bestellijst voor de 'bakker'), menukaarten, uithangborden, reclameborden)</li> </ul>	als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• verhalende teksten ( (persoonlijke) verhalen, gedichtjes, briefjes en kaarten voor anderen) (zie kerndoel 9)</li> <li>• eenvoudige informatieve teksten (bijv. berichten, of antwoorden op vragen)</li> <li>• af en toe ook instructieve teksten (bijv. recepten of korte gebruiks- of gedragsaanwijzingen)</li> </ul>	als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• verhalende teksten (bijv. verhalen, gedichten, brieven, e-mails) (zie kerndoel 9)</li> <li>• informatieve teksten (bijv. verslagen, eenvoudige werkstukken, observaties van bijvoorbeeld diergedrag en proefjes)</li> <li>• instructieve teksten (recepten, een speurtocht, een routebeschrijving, gebruiks- of gedragsaanwijzingen)</li> <li>• betogende teksten (bijv. een boekverslag) (zie kerndoel 8)</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• naast verhalende (zie kerndoel 9), informatieve en instructieve teksten (bijv. een handleiding, een draaiboek) ook betogende teksten (bijv. een boekbespreking, een recensie over een tv-programma, een ingezonden brief, een oproep, een leus op een spandoek, reclame) (zie kerndoel 8)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• (losse) woorden (bijv. labels, lijstjes of bij een tekening)</li> <li>• zinnen (bijv. bij een tekening, of op een kaart of briefje)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• schrijfdelen hebben vooral betrekking op informeren en plezier verschaffen; ook op instrueren</li> </ul>
<b>GEBRUIK - schrijfdelen</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>• schrijfdelen hebben vooral betrekking op plezier verschaffen en op informeren</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• schrijfdelen hebben vooral betrekking op informeren en plezier verschaffen; ook op instrueren</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• schrijfdelen hebben betrekking op informeren, instrueren, overtuigen of plezier verschaffen</li> </ul>	als groep 5/6	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zinnen worden langer, naast eenvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer; bevatten weinig spelfouten en grammaticale fouten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zinnen worden langer, naast eenvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer; bevatten weinig spelfouten en grammaticale fouten</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• verzorgen is gericht op:               <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ tekeningen kleuren</li> <li>◦ woorden versieren</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• verzorgen is gericht op:               <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ verdeling bladspiegel</li> <li>◦ illustraties bij tekst</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• verzorgen is gericht op:               <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ aandacht voor spelling en interpunctie</li> <li>◦ alinea's, titels en kopjes</li> </ul> </li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• tekstconventies</li> <li>• werken met tekstverwerkingsprogramma's</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zinnen worden langer, naast eenvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer; bevatten weinig spelfouten en grammaticale fouten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zinnen worden langer, naast eenvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer; bevatten weinig spelfouten en grammaticale fouten</li> </ul>

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 1 en 2	Groep 3 en 4
<b>VORM</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>• (losse) woorden (bijv. labels, lijstjes of bij een tekening)</li> <li>• zinnen (bijv. bij een tekening, of op een kaart of briefje)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• schrijfdelen hebben vooral betrekking op informeren en plezier verschaffen; ook op instrueren</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• schrijfdelen hebben betrekking op informeren, instrueren, overtuigen of plezier verschaffen</li> </ul>	als groep 5/6	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zinnen worden langer, naast eenvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer; bevatten weinig spelfouten en grammaticale fouten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zinnen worden langer, naast eenvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer; bevatten weinig spelfouten en grammaticale fouten</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• schrijven is vooral:               <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ schrijven via tekenen</li> <li>◦ schrijven via krabbels</li> <li>◦ schrijven via letterachtige vormen</li> <li>◦ schrijven via letter-/tekenreeksen</li> <li>◦ schrijven via spontane spelling</li> </ul> </li> <li>• schrijven is ook naschrijven en nastempelen, en typen op de computer</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zinnen zijn kort, meestal enkelvoudig, grammaticaal eenvoudig, kunnen spelfouten en grammaticale fouten bevatten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zinnen worden langer, naast eenvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer, kunnen spelfouten en grammaticale fouten bevatten</li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• tekstconventies</li> <li>• werken met tekstverwerkingsprogramma's</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zinnen worden langer, naast eenvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer; bevatten weinig spelfouten en grammaticale fouten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zinnen worden langer, naast eenvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer; bevatten weinig spelfouten en grammaticale fouten</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• verzorgen is gericht op:               <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ tekeningen kleuren</li> <li>◦ woorden versieren</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• verzorgen is gericht op:               <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ verdeling bladspiegel</li> <li>◦ illustraties bij tekst</li> </ul> </li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• verzorgen is gericht op:               <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ aandacht voor spelling en interpunctie</li> <li>◦ alinea's, titels en kopjes</li> </ul> </li> </ul>	als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• tekstconventies</li> <li>• werken met tekstverwerkingsprogramma's</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zinnen worden langer, naast eenvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer; bevatten weinig spelfouten en grammaticale fouten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zinnen worden langer, naast eenvoudige ook samengestelde zinnen, grammaticaal complexer; bevatten weinig spelfouten en grammaticale fouten</li> </ul>



# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4			
Groep 1 en 2		Groep 3 en 4		Groep 5 en 6		Groep 7 en 8	
<b>INHOUD</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen zijn dichtbij, ze gaan over het hier en nu, zijn contextgebonden en concreet</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen zijn dichtbij, ze gaan over het hier en nu of over nabije omgeving, nabije toekomst/verleden. De onderwerpen zijn concreet</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen worden minder contextgebonden. Ze hebben ook betrekking op verleden en toekomst en op omgeving die minder nabij is. Er komen ook abstracte onderwerpen voor (bijvoorbeeld bij de zaakvakken)</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>de onderwerpen zijn niet altijd contextgebonden. Het kan ook om abstracte onderwerpen gaan</li> </ul>	
<b>AANPAK</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>het inzetten van schrijfstrategieën wordt begeleid door de leraar en richt zich vooral op het verkennen van het onderwerp en het 'verzamelen' van informatie</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>het inzetten van schrijfstrategieën wordt begeleid door de leraar en richt zich vooral op het oriënteren op het onderwerp, het verzamelen, selecteren en ordenen van informatie en op het reflecteren (vooral op de inhoud en in mindere mate op de vorm). Bij het verzorgen van de tekst gaat het vooral om de lay-out</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>het inzetten van schrijfstrategieën wordt aangemoedigd door de leraar waar nodig door hem begeleid. Bij het oriënteren komt meer aandacht voor het doel en publiek. Bij het plannen maken de leerlingen ook een opzet voor hun tekst. Het reflecteren en reviseren heeft betrekking op inhoud (doel, publiek, opbouw van tekst) en vorm (opbouw van zinnen, spelling)</li> </ul>		als groep 5/6	

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

## Kerdoel 6

De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het lezen van school- en studieteksten en andere instructieve teksten, en bij systematisch geordende bronnen, waaronder digitale bronnen.

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4			
Groep 1 en 2		Groep 3 en 4		Groep 5 en 6		Groep 7 en 8	
<b>INHOUD</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>• rubriceerspelletjes</li> <li>• de volgorde van een tekst weergeven</li> </ul>		als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• tekst herlezen</li> <li>• informatie uit de tekst schematiseren: bijvoorbeeld woordspin/woordweb, tijdbalk, vraag-antwoordschema</li> <li>• onderstrepen</li> </ul>		als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• schema's als vendiagram om overeenkomsten in beeld te brengen, pijldiagram voor oorzaak-gevolgrelaties, boomdiagram, middel-doelschema's, &lt;-&gt; voor tegenstellingen</li> <li>• aantekeningen maken</li> <li>• uittreksel maken</li> </ul>		als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• schema's als tabellen, cirkeldiagrammen</li> <li>• samenvatting maken</li> </ul>	
		<ul style="list-style-type: none"> <li>• signaalwoorden en -tekens bij tekststructuren benutten bij het schematiseren, bijvoorbeeld:               <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ chronologische volgorde: woorden als <i>eerst, daarna, vroeger, nu, later, morgen, volgende week</i></li> <li>◦ vraag-antwoord: vraagteken en vraagwoorden als <i>wie, waar, wanneer, waarom, hoe, waardoor, waarmee</i></li> </ul> </li> </ul>		als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• bijvoorbeeld:               <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ voorbeelden: dubbele punt, voorbeelden in opsommingen weergegeven met opsommingstekens, woorden als <i>(bijvoorbeeld, zoals</i></li> <li>◦ tegenstellingen: woorden als <i>maar, daarentegen, daartegenover</i></li> <li>◦ oorzaak-gevolgrelaties: woorden als <i>daardoor, doordat, hoe komt het dat</i></li> <li>◦ middel-doelrelaties: woorden als <i>met behulp van, om ... te, door ... te</i></li> </ul> </li> </ul>		als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• bijvoorbeeld:               <ul style="list-style-type: none"> <li>◦ redengevende structuren: woorden als <i>want, omdat</i></li> <li>◦ voorwaardelijke structuren: woorden als <i>als ... dan</i></li> </ul> </li> </ul>	

# Nederlands

schriftelijk onderwijs

## Kerdoel 7

De leerlingen leren informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten.

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8
<b>INHOUD - aanbod van teksten</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>informatieve prentenboeken, krantenknipsels (vooral foto's met onderschrift)</li> </ul>	als groep 1/2+ <ul style="list-style-type: none"> <li>informatieve teksten</li> </ul>	als groep 3/4+ <ul style="list-style-type: none"> <li>informatieve en betogende teksten</li> </ul>	als groep 5/6+ <ul style="list-style-type: none"> <li>informatieve en betogende teksten</li> </ul>		
<b>INHOUD - lezen en beoordelen</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>informatie uit verschillende teksten (globaal) met elkaar vergelijken</li> </ul>	als groep 1/2+	als groep 3/4 +	als groep 5/6 +		
	<b>kritisch lezen van informatie</b>				
	<ul style="list-style-type: none"> <li>bepalen welke informatie wel/niet belangrijk is, in relatie tot eigen kennis</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>informatie uit verschillende bronnen met elkaar vergelijken</li> </ul>			
	<b>informatie beoordelen</b>				
	<ul style="list-style-type: none"> <li>proberen aan te geven waarom die informatie belangrijk is (koppelen aan studerend leesdoel)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>het waarheidsgehalte van berichten proberen te bepalen</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>informatie op waarde schatten, ondermeer in relatie tot de bron</li> <li>informatie op internet kritisch selecteren, mede met het oog op betrouwbare en minder betrouwbare bronnen</li> <li>oordelen of een website al dan niet geschikt en betrouwbaar is als bron</li> </ul>		
<b>kritisch lezen van meningen en opvattingen</b>					
	<ul style="list-style-type: none"> <li>meningen herkennen (vooral meningen die expliciet zo worden aangeduid, bijv. met behulp van signaalwoorden als 'ik vind' en later ook meningen die impliciet in een mondelinge tekst voorkomen (dus niet met behulp van duidelijke signaalwoorden)</li> <li>onderscheid tussen feiten en meningen herkennen</li> <li>meningen uit verschillende bronnen met elkaar vergelijken</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>argumenten voor een mening analyseren en vergelijken met de eigen mening</li> <li>technieken om te overreden in reclameteksten herkennen</li> </ul>			

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8
<ul style="list-style-type: none"> <li>informatie uit verschillende teksten (globaal) met elkaar vergelijken</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>proberen aan te geven waarom die informatie belangrijk is (koppelen aan studerend leesdoel)</li> </ul>	<b>meningen beoordelen</b>			
		<ul style="list-style-type: none"> <li>mening(en) uit de tekst vergelijken met eigen mening</li> <li>aangeven of je het wel of niet eens bent met de mening(en) uit de tekst</li> <li>argumenten ter ondersteuning van de eigen mening geven</li> <li>onderscheid tussen feiten en meningen zelf aanbrengen</li> </ul>	als groep 5/6		

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

### Kerdoel 8

De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het schrijven van een brief, een verslag, een formulier of een werkstuk. Zij besteden daarbij aandacht aan zinsbouw, correcte spelling, een leesbaar handschrift, bladspiegel, eventueel beeldende elementen en kleur.

# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4			
Groep 1 en 2		Groep 3 en 4		Groep 5 en 6		Groep 7 en 8	
<b>GEBRUIK - soorten teksten</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>informatief boekje of 'informatieposter'</li> </ul>		als groep 1/2+ <ul style="list-style-type: none"> <li>verslagen</li> </ul>		als groep 3/4+ <ul style="list-style-type: none"> <li>eenvoudige formulieren</li> <li>verslagen, bij taalonderwijs en bij andere vakken</li> </ul>		als groep 5/6+ <ul style="list-style-type: none"> <li>zakelijke brieven</li> <li>formulieren</li> <li>werkstukken, bij andere vakken (Oriëntatie op jezelf en de wereld)</li> </ul>	
<b>GEBRUIK - schrijfdoelen</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>schrijfdoelen hebben vooral betrekking op informeren</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>schrijfdoelen hebben vooral betrekking op informeren</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>schrijfdoelen hebben betrekking op informeren en overtuigen/overreden</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>schrijfdoelen hebben betrekking op informeren en overtuigen/overreden</li> </ul>	
<b>GEBRUIK - vorm</b>							
		<ul style="list-style-type: none"> <li>leesbaar handschrift</li> <li>enkelvoudige zinnen</li> <li>weinig spelfouten</li> <li>correcte verzorgde vormgeving en lay-out (eventueel beeldende elementen en kleur)</li> </ul>		als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>grammaticale en samengestelde zinnen</li> <li>weinig fouten in aanduiding van zinsgrenzen en hoofdletters</li> <li>weinig spelfouten</li> </ul>		als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>weinig tot geen fouten in aanduiding van zinsgrenzen en hoofdletters</li> <li>weinig tot geen spelfouten</li> <li>duidelijke structuur, weergegeven door de bladspiegel</li> </ul>	
<b>GEBRUIK - aanpak</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>het inzetten van schrijfstrategieën wordt begeleid door de leraar en richt zich vooral op het verkennen van het onderwerp en het 'verzamelen' van informatie</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>het inzetten van schrijfstrategieën wordt begeleid door de leraar en richt zich vooral op het oriënteren op het onderwerp, het verzamelen, selecteren en ordenen van informatie en op het reflecteren (vooral op de inhoud en in mindere mate op de vorm). Bij het verzorgen van de tekst gaat het vooral om de lay-out</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>het inzetten van schrijfstrategieën wordt aangemoedigd door de leraar waar nodig door hem begeleid. Bij het oriënteren komt meer aandacht voor het doel en publiek. Bij het plannen maken de leerlingen ook een opzet voor hun tekst. Het reflecteren en reviseren heeft betrekking op inhoud (doel, publiek, opbouw van tekst) en vorm (opbouw van zinnen, spelling)</li> </ul>		als groep 5/6 +	

# Nederlands

schriftelijk onderwijs

## Kerdoel 9

De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.



# Nederlands

## schriftelijk onderwijs

Domein 2		Domein 3		Domein 4			
Groep 1 en 2		Groep 3 en 4		Groep 5 en 6		Groep 7 en 8	
<b>I N H O U D - aanbod van teksten</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>• verhalende prentenboeken, voorleesboeken, boeken met rijmpjes, versjes, dichtbundels, informatieve prentenboeken</li> <li>• genres: avonturenverhalen, realistische verhalen, detectiveverhalen, griezelverhalen, dierenverhalen</li> </ul>		als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• informatieve boeken, serieboeken, stripboeken, verhalende boeken om zelf te lezen</li> <li>• genres: ook historische verhalen, sprookjes</li> </ul>		als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• passend bij deze leeftijd</li> <li>• humoristische verhalen, verhalen over andere culturen</li> </ul>		als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• passend bij leeftijd</li> <li>• science fiction</li> </ul>	
<b>I N H O U D - plezier in lezen</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>• plezier in voorgelezen worden, zelf (digitale) boeken bekijken en 'lezen'</li> <li>• praten over boeken</li> <li>• zelf 'voorlezen' (bijv. aan knuffel of klasgenoot)</li> <li>• geschreven taal zien als communicatie - en expressiemiddel waarmee je dagelijks omgaat</li> <li>• stempelen, 'schrijven'</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>• plezier in voorgelezen worden, zelf lezen en zelf voorlezen</li> <li>• belangstelling voor verhalende (waaronder poëzie) en informatieve teksten</li> <li>• gemotiveerd om zelf te kunnen lezen</li> <li>• geschreven taal zien als communicatie- en expressiemiddel waarmee je dagelijks omgaat</li> <li>• lezen en bespreken van jeugdliteratuur</li> <li>• zelf schrijven</li> </ul>		als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• ontwikkelen van eigen literaire smaak</li> </ul>		als groep 5/6	

# Nederlands

## Taalbeschouwing, waaronder strategieën

## Kerdoel 10

De leerlingen leren bij de doelen onder ‘mondeling taalonderwijs’ en ‘schriftelijk taalonderwijs’ strategieën te herkennen, te verwoorden, te gebruiken en te beoordelen.

# Nederlands

## taalbeschouwing, waaronder strategieën

Domein 2		Domein 3		Domein 4			
Groep 1 en 2		Groep 3 en 4		Groep 5 en 6		Groep 7 en 8	
<b>AANPAK - strategieën</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>reflecteren op eigen werk</li> </ul>		als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>plannen, sturen, bewaken en controleren van eigen spreek-, luister-, lees- of schrijfgedrag (onder begeleiding)</li> <li>reflecteren op uitgevoerde strategieën en hun resultaten</li> </ul>		als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>plannen, sturen, bewaken en controleren van eigen spreek-, luister-, lees- of schrijfgedrag (zonder begeleiding)</li> </ul>		als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>zichzelf vragen stellen en beantwoorden tijdens het luisteren, lezen, spreken of schrijven</li> </ul>	
<b>AANPAK - reflectie op mondelinge communicatie</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>bewust zijn van hoe je gesprekken voert (taalgebruiksbewustzijn)</li> <li>reflectie op patronen en rollen (processen) in gesprekken: communicatieve houding, onderwerp van gesprek, manier van praten, beurtwisseling en rolverdeling (bijv. zelf een beurt nemen, in de rede vallen, een vraag stellen, duidelijk praten, vragen om uitleg, zelf kiezen waarover je praat)</li> </ul>		als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>eigen taalgebruik aanpassen aan de context</li> </ul>		als groep 3/4		als groep 5/6	
<b>AANPAK - reflectie op geschreven taal</b>							
		<ul style="list-style-type: none"> <li>reflecteren op doel, inhoud en structuur van geschreven taal</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>reflecteren op doel, inhoud en structuur van geschreven taal, op verschillende niveaus: teksten, zinnen, woorden, schriftcode</li> </ul>		als groep 5/6	

# Nederlands

## Taalbeschouwing, waaronder strategieën

## Kerdoel 11

De leerlingen leren een aantal taalkundige principes en regels. Zij kunnen in een zin het onderwerp, het werkwoordelijk gezegde en delen van dat gezegde onderscheiden. De leerlingen kennen:

- regels voor het spellen van werkwoorden;
- regels voor het spellen van andere woorden dan werkwoorden;
- regels voor het gebruik van leestekens.

# Nederlands

## taalbeschouwing, waaronder strategieën

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8
<b>AANPAK - strategieën</b>					
ontwikkelen van taalbewustzijn en van het ontdekken van alfabetisch principe					
<b>REFLECTIE op systeem van taal</b>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>ontwikkeling fonologisch bewustzijn (groep 1 en 2):                             <ul style="list-style-type: none"> <li>opdelen van zinnen in woorden</li> <li>opdelen van samengestelde woorden in afzonderlijke componenten</li> <li>opdelen van woorden in klankgroepen</li> <li>verbinden van klankgroepen tot woorden</li> <li>opzeggen van rijmpjes samen met iemand anders</li> <li>individueel opzeggen van rijmpjes</li> <li>herkennen van eindrijm</li> <li>toepassen van eindrijm: zelf ontdekken van rijm, produceren van rijm</li> </ul> </li> </ul>					
<ul style="list-style-type: none"> <li>ontwikkeling fonemisch bewustzijn (groep 2 en 3):                             <ul style="list-style-type: none"> <li>herkennen van beginrijm in langgerekte woorden</li> <li>herkennen van beginrijm in gewoon uitgesproken woorden</li> <li>toepassen van beginrijm</li> <li>klinker in een woord isoleren</li> <li>auditieve analyse op klankniveau</li> <li>auditieve synthese op klankniveau</li> <li>letters kunnen benoemen</li> </ul> </li> </ul>	als groep 1-2	<ul style="list-style-type: none"> <li>ontwikkeling fonemisch bewustzijn (groep 2 en 3):                             <ul style="list-style-type: none"> <li>bewustzijn van de structuur van woorden en van zinnen</li> <li>inzicht in basale grammaticale principes, zoals het afleiden van de persoonsvorm en het onderwerp</li> <li>de grondvorm van werkwoorden bepalen</li> </ul> </li> </ul>	als groep 5-6		

# Nederlands

## taalbeschouwing, waaronder strategieën

Domein 2		Domein 3		Domein 4	
Groep 1 en 2	Groep 3 en 4	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8	Groep 5 en 6	Groep 7 en 8
<b>SPELLING</b>					
	<ul style="list-style-type: none"> <li>spellen van klankzuivere woorden op basis van de elementaire spelhandeling</li> <li>spelling van woorden met specifieke spellingpatronen, zoals woorden eindigend op -nk, -uw, -eeuw, -ieuw, -aai, -ooi, -oei</li> <li>spelling van clusters van medeklinkers (bijv. schr-, -rnst, -cht)</li> <li>spelling van woorden met homofonen (ei-ij, au-ou, c-k, g-ch)</li> <li>spelling van woorden met de stomme e</li> <li>spelling van woorden met open en gesloten lettergrepen</li> <li>eenvoudige interpunctie: gebruik hoofdletters, punt, vraagteken en uitroepetekens</li> <li>onderkennen en corrigeren van spelling- en interpunctiefouten</li> </ul>	als groep 3-4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>gelijkvormigheidsregel (hond-honden, kast-kastje)</li> <li>analogieregel (hij zoekt, hij vindt)</li> <li>spelling van lange, gelede woorden en woordsamenstellingen (geleidelijk, ademhaling, voetbalwedstrijd)</li> <li>regels van de werkwoordspelling (hij verwachtte, de verwachte brief)</li> <li>complexe interpunctie: komma, punt-komma, dubbele punt, aanhalingstekens, haakjes</li> <li>zelfstandig onderkennen en corrigeren van spelling- en interpunctiefouten</li> <li>gebruik van hulpmiddelen bij het spellen zoals spellingkaarten, controleschema's</li> </ul>	als groep 5-6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>spelling van leenwoorden (politie, liter, computer)</li> <li>spelling van woorden met apostrof (komma's, thema's)</li> <li>spelling van woorden met deeltken (trema) en koppeltken (ideeën, Noord-Brabant)</li> <li>attitude voor correct schriftelijk taalgebruik</li> <li>gebruik van hulpmiddelen bij het spellen zoals woordenboek, spelling-checker of controleschema's</li> </ul>		

# Nederlands

## Taalbeschouwing, waaronder strategieën

## Kerdoel 12

De leerlingen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden. Onder 'woordenschat' vallen ook begrippen die het leerlingen mogelijk maken over taal te denken en te spreken.

# Nederlands

## taalbeschouwing, waaronder strategieën

Domein 2		Domein 3		Domein 4			
Groep 1 en 2		Groep 3 en 4		Groep 5 en 6			
<b>I N H O U D - woordenschat</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>• beheersen van een basiswoordenschat</li> <li>• conceptuele netwerken ervaringsgericht uitbreiden</li> <li>• nieuwe woordbetekenissen uit verhalen afleiden</li> <li>• woorden actief leren gebruiken</li> <li>• onderscheid tussen vorm- en betekenisaspecten van woorden</li> <li>• reflectie op woordbetekenissen</li> </ul>		als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• eigen woordenschat opbouwen</li> <li>• doelgericht in en buiten de klas nieuwe woorden afleiden</li> <li>• toepassen van strategieën voor het afleiden van woorden</li> <li>• betekenisrelaties die woorden kunnen hebben, zoals onderschikking, bovenschikking, tegenstelling, synoniem</li> <li>• uitbreiden van conceptuele netwerken, zodat diepe woordbetekenissen ontstaan</li> <li>• interpreteren van eenvoudig figuurlijk taalgebruik</li> <li>• strategieën toepassen voor het afleiden van de betekenis van woorden uit de tekst</li> </ul>		als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• onderscheiden van woordsoorten</li> <li>• figuurlijk taalgebruik interpreteren</li> <li>• de principes van verbuiging en vervoe-ging van woorden</li> <li>• signaleren van onbekende woorden</li> <li>• strategieën toepassen voor het aflei-den van de betekenis van woorden uit de tekst</li> <li>• weten dat woorden onderschikkende en bovenschikkende betekenisrelaties kunnen hebben</li> <li>• weten dat woordparen betekenisrela-ties kunnen hebben, zoals tegenstelling en synoniem</li> <li>• woorden opzoeken in naslagwerken (woordenboek, encyclopedie)</li> </ul>		als groep 5/6 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• zelfstandig uitbreiden van woorden-schat</li> <li>• zelf betekenisrelaties tussen woorden leggen</li> <li>• woorden buiten de context definiëren</li> <li>• toepassen van figuurlijk taalgebruik</li> <li>• zelf figuurlijk taalgebruik toepassen</li> <li>• zelfstandig nieuwe woordbetekenissen afleiden en onthouden</li> <li>• positieve houding ten aanzien van het leren van woorden</li> </ul>	

# Nederlands

## taalbeschouwing, waaronder strategieën

Domein 2		Domein 3		Domein 4			
Groep 1 en 2		Groep 3 en 4		Groep 5 en 6			
<b>I N H O U D - (meer)talige begrippen</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>• betekenis van begrippen voor beginnende geletterdheid: voor, achter, boven, onder, beneden, links, rechts, begin, midden, eind, letter, klank, woord, verhaal, lezen, schrijven</li> </ul> <p>Deze begrippen moeten in relatie gezien worden met de voorgaande kerndoelen en in een juiste context aangeboden worden aan kinderen. We behandelen ze daarom niet als doel op zichzelf in dit kerndoel over woordenschat.</p>		als groep 1/2 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• lettergreep, punt, komma, uitroep-tekens, vraagtekens, aanhalingstekens, bladzijde, woord, zin, hoofdletter, uitspraak, titel, tekst, hoofdstuk, regel</li> </ul> <p>Deze begrippen moeten in relatie gezien worden met de voorgaande kerndoelen en in een juiste context aangeboden worden aan kinderen. We behandelen ze daarom niet als doel op zichzelf in dit kerndoel over woordenschat.</p>		als groep 3/4 + <ul style="list-style-type: none"> <li>• dubbele punt, lettertypen, trema, accenten, alinea, kopjes, spelling, enkelvoud, meervoud, tegenwoordige tijd, verleden tijd, hele werkwoord (infinitief), (voltooid) deelwoord, en standpunt, argument, feit, mening, tekstsoort, aanduidingen voor tekstsoorten en genres, aanduidingen voor gespreksvormen, betekenis, symbool, signaal, synoniem, context, woordvorm, woorddeel, samengesteld, voorvoegsel, achtervoegsel, woordsoort, letterlijk figuurlijk taalgebruik, uitdrukking, spreekwoord, gezegde</li> </ul> <p>Deze begrippen moeten in relatie gezien worden met de voorgaande kerndoelen en in een juiste context aangeboden worden aan kinderen. We behandelen ze daarom niet als doel op zichzelf in dit kerndoel over woordenschat</p>		als groep 5/6 <ul style="list-style-type: none"> <li>• puntkomma, paragraaf, articulatie, klemtoon, intonatie, spreekpauze homoniem, vakjargon, moedertaal, tweede taal, vreemde taal, standaardtaal, dialect, meertalig, formeel en informeel taalgebruik</li> </ul> <p>Deze begrippen moeten in relatie gezien worden met de voorgaande kerndoelen en in een juiste context aangeboden worden aan kinderen. We behandelen ze daarom niet als doel op zichzelf in dit kerndoel over woordenschat</p>	
<b>I N H O U D - (meer)talige begrippen</b>							
<ul style="list-style-type: none"> <li>• de woordenschat van de kinderen breidt zich uit (kwantiteit) en de woordkennis wordt dieper (kwaliteit), ook van woorden die ze al eerder verworven hadden. Kinderen leren steeds meer betekenisaspecten van een woord kennen, kennen betekenisverschillen van woorden die op elkaar lijken, begrijpen én gebruiken woorden in nieuwe situaties</li> </ul>		als groep 3/4		als groep 5/6+ <ul style="list-style-type: none"> <li>• het accent verschuift naar het leren leren van woorden</li> </ul>			



Laan door de Veste 1000  
5708 ZZ Helmond  
0492 662894  
info@mondomijn.nl  
www.mondomijn.nl